

ἀποδεικνύουσιν αἱ ἀναμφισβητήτως διὰ τοῦ τρόπου τούτου παραχθεῖσαι ἀκομφοὶ ἀπομιμήσεις τῶν ζώων, ἐξ ὧν π.χ. τὸ Μουσεῖον τῆς Ἰένης κέκτηται μίαν. Οὕτως οἱ διάφοροι παρεπόμενοι τῇ μαγειρικῇ χειρισμοὶ δίδουσιν ἡμῖν νέαν ἀποψιν εἰς τὴν γένεσιν ἐτέρου κλάδου τῆς τέχνης. Δὲν γνωρίζομεν ὅμως ἂν τότε ἐγένετο καὶ τὸ βῆμα πρὸς πλήρωσιν τῆς κοίτης ταύτης ζωικῆς μορφῆς ὑπὸ βέυστου μετάλλου καὶ κατὰ συνέπειαν πρὸς κατασκευὴν στερεῶν χυτῶν μορφῶν ζώων, δὲν εἶνε ὅμως πρᾶγμα ἀπίθανον.

Ἀλλὰ πλὴν ὅλων τούτων προσθέσωμεν καὶ ἕτερον τι. Οἱ χρόνοι καθ' οὓς ζῶμεν, πλὴν ἄλλων ἰδιαζουσῶν διαφορῶν δι' ὧν διακρίνονται τῶν προηγηθέντων, στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀξιοθαυμάστου ἡμῶν βιομηχανίας, τοῦ ἐκπλήττοντος ἡμᾶς ἐμπορίου καὶ τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας. Ἄπασα δὲ αὕτη ἡ μεγαλοπρεπῆς ἀνάπτυξις παρήχθη τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἀτμομηχανῆς καὶ τοῦ ἀτμολέβητος ἄλλ' αὕτη πάλιν ἀνάγεται κατὰ τὴν παράδοσιν εἰς χύτραν τινὰ μαγειρικὴν, τῆς ὁποίας τὸ ἀναπηδῶν ἐπίθεμα ὠθήσῃ τὸν ἐφευρέτην νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν δύναμιν τοῦ ἀτμοῦ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς τέχνης. Ἡ χύτρα τοῦ μαγειρείου μετέλλαξε ἐντελῶς τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου, ὁ δὲ ἀτμολέβητος δὲν εἶνε τι ἄλλο εἰμὴ χύτρα μεγίστη. Ἀλλ' ἡ χύτρα εἶδομεν ἀνάγει τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ πρωτογόνου βόθρου ἐν τῷ ἐδάφει δυνάμεθα λοιπὸν, καίτοι παραδόξως πῶς στρέφοντες τὴν σύγκρισιν, νὰ εἰπώμεν, ὅτι τὸ πρῶτον ἐκεῖνο «βοθρίον ἐν τῇ γῇ» ἦτο ὁ πυρὴν, εἰς οὗ ἐξεδλάστησε βραδύτερον ἢ νεωτέρα ἡμῶν βιομηχανία καὶ ὁ νεώτερος βίος. Ὅπως δὲ πρὶν ἐθεωρήσαμεν τὴν πλαστικὴν τέχνην ἀπὸ τῆς γῆς ἐξεληθούσαν, οὕτω δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν καὶ τὸν σημερινὸν ἡμῶν βίον ὡς ἀληθῶς γηγενῆ.

Τὸ αὐτὸ φῶς βλέπομεν ριπτόμενον καὶ ἐπὶ τῆς χημείας. Τὸ κέρως, τὸ παγκόσμιον τοῦτο ἐργαλεῖον τοῦ χημικοῦ, εἶνε καὶ τοῦτο εἰς τῶν ἀπογόνων τῆς μαγειρικῆς χύτρας, τὴν ὁποίαν ὁ ἀλχημιστὴς, «ὅστις περιστοιχοῦμενος, κατὰ τὸν ποιητὴν, ὑπὸ μύστων κλείεται ἐντὸς τοῦ μελανοῦ μαγειρείου», μετέβαλλε εἰς τὴν νῦν κερατοειδῆ αὐτῆς μορφήν. Οὕτω καὶ ἡ χημεία δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τὸν αὐτοχθονισμὸν τοῦτον.

Καὶ αὕτη δὲ ἡ μουσικὴ χρεωστῆι τι εἰς τὴν μαγειρικὴν. Τοῦτο δὲ λέγων δὲν ἐννοῶ τὰς ἀναπητὰς μελωδίας, τὰς ὁποίας ψιθυρίζει ἡ θράουσα χύτρα, καὶ αἵτινες τόσοσιν θελκτικῶς περιεγράφησαν ὑπὸ τοῦ γερμανοῦ ποιητοῦ Dickens εἰς τὸ ἐγκάρδιον αὐτοῦ ποίημα «Εἰς τὴν οἰκίαν παρά τῇ ἐστία», ἀλλ' ἄλλον τινα τραχύτερον ἦγον, τραχύτερόν τι ὄργανον, τὸ ὁποῖον, ληφθὲν ἀπὸ τοῦ μαγειρείου, ἐγένετο τανῦν ἀπαράιτητον εἰς τὴν μουσικὴν, δηλ. τὸ τύμπανον.

Τὸ τύμπανον κατ' ἀρχὰς ἦτο ξύλινον ἀγγεῖον, φέρον διατεταμμένον ἐπ' αὐτοῦ δέρμα ζώου. Τοῦτο δ' ἀποδεικνύουσι τὰ νῦν ἔτι ὑπάρχοντα ἐν Ἀφρικῇ ἐργαλεῖα πρὸς παραγωγὴν θορύβου, ἅτινα ἔχουσι καὶ οἱ Ἑσκιμῶ καὶ πολλὰ φύλα τῶν Ἰνδιάνων. Τὸ ὄνομα μάλιστα τοῦ ὑψίστου ἀριστοκράτου ἐν τῷ τυμπανικῷ κόσμῳ, τὸ μέγα τύμπανον ὑποδεικνύει τὴν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ πληθῆους καταγωγὴν αὐτοῦ, καλούμενον γερμανιστὶ λεβητοτύμπανον (Kesselpaucken).

Ἡ ἐπιστήμη ἐδίδαξεν ἡμᾶς, ὅτι ἐκ τῶν ἀπλῶν κυττάρων παρήχθησαν κατὰ μικρὸν αἱ ἀξιοθαύμαστοι μορφαί, τὰς ὁποίας καλοῦμεν ἐνόργανα ὄντα ἢ ὀργανώσεις, καὶ τῶν ὁποίων τὸ πολύπλοκον θέτει ἀδιακόπως νέα προβλήματα εἰς τὸν φυσιοδίφην. Ὁ ἀδαῆς δὲν ἀνακαλύπτει μὲν διαφορὰν μεταξὺ ἀνεπτυγμένης τινος ὀργανώσεως καὶ ἀπλοῦ κυττάρου, θεωρεῖ μάλιστα ὡς ὅλως ἀπίθανον, ὅτι τὰ πολύπλοκα ταῦτα πλάσματα ηὔξηθησαν ἀπὸ σωμάτων τὸ κατ' ἀρχὰς μικροσκοπικῶν. Ἀλλ' ὁ εἰδήμων ἐρευνητὴς δεικνύει εἰς αὐτὸν τὰς κατὰ μικρὸν γενομένας μεταβολὰς καὶ ἀποδεικνύει τρανώτατα τὴν στενὴν σχέσιν μεταξὺ τῶν ἀπλῶν τοῦ κυττάρου μορφῶν καὶ τοῦ πολυπλόκου ὀργανικοῦ συμπλέγματος. Οὕτω καὶ ἡ ὀπῆ ἐκεῖνη ἐν τῇ γῇ εἶνε τοιοῦτός τις κύτταρος ἀπλοῦς. Μέχρι τοῦδε ἠκολουθήσαμεν τὴν θαυμασίαν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν. Παύομεν λοιπὸν τοῦ νὰ θεωρῶμεν ὡς θαῦμα, ὅτι οἱ κύριοι καὶ μεγαλοπρεπεῖς παράγοντες τοῦ πολιτισμοῦ, ἐξαιρουμένων καὶ πολλῶν ἄλλων, ἀνάγουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς τὸν πρῶτον ἐκεῖνον ἀπλοῦν κύτταρον, τὸν ὁποῖον ἄρουξεν ὁ ἄνθρωπος ἐν ταῖς πρώτοις ἐκεῖνοις χρόνοις πρὸς κατάπαυσιν τῆς πείνης αὐτοῦ, καὶ ὅστις ἀπετέλει τὸ πρῶτον αὐτοῦ μαγειρείον.

Διὰ τοῦ ἐρευνητικοῦ καὶ οὐδὲν φαινόμενον ἔστω καὶ μικρὸν παρορῶντος βλέμματος τῆς νεωτέρας ἀνθρωπολογίας ἀποβάλλει αἴφνης ἡ μαγειρικὴ τὸ ἀκάθαρτον καὶ πλῆρες καπνοῦ καὶ αἰθάλης ἔνδυμα αὐτῆς, καὶ φοῖνικος δίκην ὑψοῦται εἰς φωτεινὴν βασιλίσσαν. Τίς δὲ θέλει τολμήσει ν' ἀρνηθῇ τὴν εἰσοδὸν βασιλίσεως εἰς τῆς ἐπιστήμης τὸ τέμενος;!

ΕΝ ΒΙΟΛΙΟΝ

Συνέχεια· (δὲ σελ. 16'.

Τὴν νύκτα ἐκεῖνην διήλθον αἴπνος. Τὸ μεγαλύτερον αὐτῆς μέρος διήνυσα ἐπὶ τῶν προμαχώνων καὶ ἔπειτα ἐν τῷ δωματίῳ μου, παλαιῶν κατὰ τῆς καρδίας μου καὶ βασανίζων τὴν τεταραγμένην κεφαλὴν μου διὰ παντοίων σχεδίων. Ὅτε ὅμως τὴν ἐπομένην πρῶταν εἰσήλθον διὰ τοῦ παραθύρου αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, εἶχον λάβει ἀπόφασιν ὀριστικὴν. Ἐπρεπε νὰ προσπαθῆσω νὰ γείνω κύριος τοῦ πάθους

μου· δὲν ἔπρεπε πλέον νὰ ἴδω τὴν ὠραίαν ἐκείνην καλλιτέχνηδα· τὴν θεώρου ἐϊσέτι ὡς τὸ χριέστατον καὶ τὸ ἀξιεραστότατον πλάσμα τοῦ κόσμου· ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ καταστῆ σύζυγός μου μετὰ τὸ οἰκτρὸν ἐκεῖνο ἐπεισόδιον. Ἐφριξα συλλογιζόμενος, ὅτι ἤγγιζον νὰ πράξω μεγίστην ἀπροσεξίαν. Δὲν ἠδυνάμην, παρὰ νὰ ἤμκι εὐγνώμων διὰ τὴν ἐπιμονήν, μετὰ τῆς ὁποίας με εἶχεν ἀποκρούσει ἡ Ἀγγελικὴ. Ἀνυψώθη ἔνεκα τούτου εἰς τὴν ὑπόληψίν μου. Ὅσον δὲ καὶ ἂν ἔσφαλε προηγουμένως, ἦτο βεβαία περὶ τῆς βαθυτάτης μου συμπαθείας. Ἀλλὰ τὰ πρὸς αὐτὴν αἰσθήματά μου μετεβλήθησαν. Δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ τὴν ἀγαπῶ ὡς τὴν ἡγάπων. Μόνον ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἤσκει ἐπ' αὐτῆς ἐξουσίαν, ἤρκει νὰ με ἀναγκάσῃ νὰ παραιτηθῶ αὐτῆς.

Ἡ παραιτήσις αὕτη ἦτο εὐκολωτέρη παρ' ὅσον ἐφανταζόμην. Ἐζήτησα ἄδειαν ὀλίγων ἑβδομαδῶν καὶ περιεπλανήθην εἰς τὰ ὄρη. Ἡ ἐρημία, τὸ ἤρεμον μεγαλεῖον τῆς φύσεως, ἡ ἀπλότης τῶν ἀνθρώπων, πάντα ταῦτα καθύλασαν παραδόξως τὴν τετραγαμμένην φαντασίαν μου. Ἀμα ἀπεμακρύνθην τῆς μαγευτικῆς ἐπιβροῆς τῶν μελαγχολικῶν αὐτῆς ὀφθαλμῶν καὶ τῶν μελωδικῶν τόνων τοῦ βιολίου της, ἐθεώρησα τὸ συμβῆν ἐκεῖνο, ὅπως ἔπρεπε νὰ τὸ θεωρήσῃ πᾶς ἄνθρωπος φρόνιμος, ὡς ῥομαντικὸν ἐπεισόδιον, διὰ τὸ ὁποῖον δὲν ὄφειλον νὰ μετανοήσω, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου ἡ ἐξακολούθησις θὰ ἦτο ἡ μεγαλειότερη ἀφροσύνη, ἀφοῦ ἡ ἰδανικότης του κατεπατήθη ὑπὸ βαναύσους πόδας.

Θὰ εἶπητε, ὅτι πρότερον εἶχον ἐσφαλμένως ἐκτιμήσει τὸ μέγεθος τοῦ πάθους μου, καὶ δὲν δύναμαι νὰ φέρω ἀντίρρησην. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπογοήτευσίς ἦτο ἀκούστως βιαία.

Μετὰ τὴν εἰς Βιέννην ἐπιστροφὴν μου εἶχον ἐπαρκῶς ἀναλάβει. Ἀπεφάσισα δὲ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ὑποτροπῆς νὰ παύσω τὰς τοπικὰς καὶ κοινωνικὰς μου μελέτας καὶ νὰ στραφῶ πάλιν πρὸς τὴν κοινωνίαν, τὴν ὁποίαν εἶχον παραμελήσει κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας. Οὕτω παρήλθον ἑβδομάδες τινές, καθ' ἃς οὐδὲν εἶδον οὐδὲ ἤκουσα περὶ τῆς ὠραίας Ἀγγελικῆς.

Πρωτὴν τινὰ ὅμως πρὸς μεγίστην μου ἐκπλήξιν εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Τὸ σοβαρὸν καὶ ὠχρὸν αὐτῆς πρόσωπον, τὸ ὁποῖον μόνον στιγμιαίως ἠρυθρίασεν, ὅτε παρετήρησε τὴν ἐκπληξίν μου, ἤρκει νὰ με πείσῃ, ὅτι δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν διακοπείσαν μυθιστορίαν. Ἐκτὸς τούτου εἶχε μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὴν σιωπηλὴν γράϊαν, ἣτις ἔφερε τὸ κιβώτιον μετὰ τοῦ βιολίου.

«Ἐλπίζω ὅτι δὲν μνησικακεῖτε, εἶπεν,—ἡ δὲ εὐχος αὐτῆς φωνὴ ἤναψε πάλιν ἐν τῇ καρδίᾳ μου αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα ἐνόμιζον ἐσθεσμένον, —μολονότι εἴχετε πληρέστατα δίκαιον νὰ

ἀπομακρυνθῆτε. Ἐγὼ αὐτὴ σὰς εἶχον παρακαλέσει νὰ πράξητε τοῦτο. Σὰς ὑπεθυμίζω δὲ τὴν γνωριμίαν ἡμῶν μόνον, διότι ὄφειλον νὰ εἶπω ὑμῖν τὴν ἀφορμὴν, ἣτις με ὠδήγησεν.— Ἥλθον δι' ὑπόθεσιν. . . .» Καὶ ἡ φωνὴ τις ἤρξατο τρέμουσα, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ της ὑγραινόμενοι.

Τὴν ἔλαβον ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τὴν ἐκάθισα ἐπὶ καθίσματος. «Ὁμιλήσατε Ἀγγελικὴ, παρακάλεσα, ὀμιλήσατε· διατάξετέ με ἀπολύτως.» Ἐμειδίσατε λυπηρῶς· «Δύνασθε καθαρῶς νὰ εἶπητε ὄχι, ἐξηκολούθησε, καὶ τὸ πρᾶγμα ἐτελείωσεν. Ἀλλ' ἴσως εἶναι δυνατὸν νὰ με βοηθήσητε, ἐνῶ συγχρόνως σὰς προσθέτω καὶ μικρὰν τινα ἐκδούλευσιν. Εἴσθε, ὡς δύναμαι νὰ ὑποθέσω, πλούσιος.»

«Πλούσιος ὄχι, Ἀγγελικὴ, ἀλλ' ἀρκετὰ εὐκατάστατος. . . .»

«Ὡστε δύνασθε νὰ κάμητε μικρὰν θυσίαν διὰ μίαν ἰδιοτροπίαν, ὑπέλαβε, καὶ περὶ τούτου πρόκειται. Μοι εἶπετε ἄλλοτε, ὅτι εἴχετε ἐνασχοληθῆ εἰς τὴν ἐκμάθησιν τοῦ βιολίου.»

«Μετὰ μετριάς ἐπιτυχίας, Ἀγγελικὴ, βεβαίως!» Ποῦ ἤθελε νὰ φθάσῃ!

«Εὐτυχῶς δὲν εὐρίσκεσθε ἠναγκασμένους νὰ κερδίσητε τὸν ἄρτον σας ὡς μουσικὸς, ἀπεκρίθη, πρὸς τέρψιν ὅμως. . . ὑποθέτω, ὅτι ἤθελεν αὐξήσῃ ἡ εὐχαρίστησις ὑμῶν, ἐὰν εἴχετε καλὸν τι ἀρχαῖον ὄργανον. . . .»

Διεκόπη καὶ ἔβριψε βλέμμα ἐπὶ τῆς γράϊας καὶ ἐπὶ τοῦ κιβωτίου, τὸ ὁποῖον ἐκράτει ἐκείνη. Συνησθάνθη ἀορίστως τὴν πρόθεσιν ταύτην.

«Ἀγγελικὴ, εἶπεν, ἠθέλετε. . . .»

«Νὰ σας πωλήσω τὸ βιολίον μου.»

«Ἀλλὰ, τέκνον μου. . . .»

«Ἐὰν δυνηθῶμεν νὰ συμφωνήσωμεν περὶ τῆς τιμῆς. Ζητῶ μεγάλην ἂν καὶ δικαίαν τιμὴν. Πρέπει νὰ τὴν ζητήσω. Προετίμων ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐτελείωσε τὴν φράσιν σιγηλῇ τῇ φωνῇ—νὰ σὰς προσφέρω τὸ βιολίον μου ὡς δῶρον.»

Ἡ ἐκπληξίς μου ἦτο μεγίστη. «Ἀλλὰ πῶς σὰς ἐπῆλθεν ἡ ἀληθῶς αὐτοκτόνος ἰδέα, Ἀγγελικὴ, νὰ ἐκποιήσητε τὴν ἰδιοκτησίαν ὑμῶν ταύτην, ἣτις εἶναι δι' ὑμᾶς προσφιλεῖς κληρονομία, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξήρτηται ἡ καρδία ὑμῶν, καὶ ἣτις εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαία διὰ τὴν συντήρησίν σας;»

Ἀπὸ τῶν μακρῶν αὐτῆς βλεφαρίδων ἐπιπτον δάκρυα.

«Ὅχι ἀπολύτως ἀναγκαία, εἶπε· δύναμαι νὰ παίζω καὶ ἐπὶ κοινοῦ βιολίου, τὸ ὁποῖον θὰ ἀποκτήσω ἀντὶ ὀλίγων φιορινίων, καὶ τὸ ὁποῖον θὰ ἦναι ἐπαρκὲς διὰ τοὺς χοροὺς καὶ τὰς ἀπλάς μελωδίας, τὰς ὁποίας παίζω. . . . Τὸ κοινόν, εἰς τὸ ὁποῖον περιορίζομαι, οὐδὲ θὰ ἐννοήσῃ, καὶ ἴσως ἴσως μετ' ὀλίγων ἔγκαταλείψω ἐντελῶς τὸ ἐπάγγελμα αὐτό. Ὁ πατήρ

Γρηγόριος, παρὰ τῷ ὁποίῳ ἐξομολογοῦμαι, ἔχει ἴσως δίκαιον. Διὰ δυστυχῆ, ὡς ἐμέ, τὸ καλλίτερον καταφύγιον εἶναι τὸ μοναστήριον— ἐκεῖ θὰ ἀπαλλαγῶ πάσης φροντίδος.»

«Ἄλλὰ τὸ μοναστήριον, Ἄγγελικὴ, ἀνεφώνησα, τὸ μοναστήριον, τὸ ὁποῖον σὰς ἦτο τόσον ἀπεχθές.»

«Ἡ ἀνάγκη διδάσκει τὴν προσευχὴν, ἀπεκρίθη μειδιῶσα· δὲν ὁμιλῶ περὶ ἐξωτερικῆς ἀνάγκης· ἀλλὰ... ἀφήσατέ με νὰ σιωπήσω, διότι ἀτελεῖς μόνον πληροφορίας δύναμαι νὰ σὰς δώσω. Καὶ ἔπειτα δὲν τὸ ἀπεφάσισα ἀκόμη. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔχω ἀνάγκην χρημάτων, πολλῶν χρημάτων, περισσοτέρων παρ' ὅσα θὰ ἠδυνάμην μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν νὰ οἰκονομήσω, καὶ δὲν ἔχω καιρὸν νὰ κάμω οἰκονομίας.»

«Πρὸς τίνα σκοπὸν χρειάζεσθε τὰ χρήματα, Ἄγγελικὴ;...»

«Καὶ τοῦτο πρέπει νὰ τὸ ἀποσιωπήσω, ἀπεκρίθη. Δύναμαι μόνον νὰ εἶπω, ὅτι δὲν τὰ χρειάζομαι δι' ἐμέ, τοῦλάχιστον ἔχι... ἴσως ἠδύναντο ὑπὸ ὠρισμένας περιστάσεις νὰ μοι προμηθεύσωσι μεγίστην παρηγορίαν. Εἶναι προσωρισμένα δι' ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος δι' αὐτῶν ἐλπίζει ν' ἀποκατασταθῆ πέραν τοῦ Ὁκεανοῦ.»

«Πέραν τοῦ Ὁκεανοῦ;» Ἀκουσίως ἀνεμνήσθη τῶν τελευταίων ἀσυναρτήτων λόγων τοῦ Πολωνοῦ. Ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ μίαν θυσίαν, διὰ ν' ἀπομακρύνῃ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον τόσον μακρὰν, ὥστε νὰ μὴ φοβῆται πλέον νὰ τὸν συναντήσῃ; Ἄλλ' ἐὰν τοιοῦτος ἦτο ὁ σκοπός της, ἠδύναντο ἀσφαλῶς νὰ ἐλπίσῃ τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ; Ποῖον καταναγκαστικὸν μέσον εἶχεν ἐναντίον του; Τί τὸν ἐκόλυε ν' ἀπολέσῃ τὰ χρήματα ταῦτα, τὰ προσωρισμένα διὰ τὸ ταξίδιον, ὑπὸ τὸν ἐρυθρὸν φανόν; Καὶ ἔπειτα... Ἐσκέφθη ταχέως πάντα ταῦτα.

Ἄλλ' ἐσυλλογίζομην, ὅτι δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσω ἐξηγήσεις, νὰ ἐκφράσω ἀμφιβολίας ἢ νὰ δώσω συμβουλίας. Ἡρώτησα μόνον: «Πόσων χρημάτων ἔχετε ἀνάγκην;»

Ὁνόμασεν ἀμέσως τὸν στρογγυλὸν ἀριθμὸν ἑκατοστίων τιμῶν φιορινίων.

«Θὰ λάβετε ταῦτα, ἀπεκρίθη ἄνευ βραδύτητος, ἀμέσως, ἀλλὰ τὸ βιολίον δὲν θὰ τὸ κρατήσω.»

Ἐκίνησε σοβαρῶς τὴν κεφαλὴν· «Τότε κρατήσατε καὶ τὰ χρήματά σας. Ἦλθον, διὰ νὰ σας πωλήσω τὸ βιολίον μου. Ἐὰν ἡ ἀγορὰ δὲν σας συμφέρῃ, θὰ ζητήσω ἄλλον ἀγοραστήν.»

Ἐξήντησα ὅλην μου τὴν εὐγλωττίαν, ὅπως τὴν πείσω, ὅτι δὲν πρέπει νὰ χωρισθῇ τῆς κληρονομίας τοῦ πατρός της, ὅτι τὸ βιολίον εἰς χεῖράς μου ἠθελεν ἀπολέσει τὴν μεγαλειτέραν ἀξίαν του, ὅτι εὐκόλως ἠδυνάμην νὰ στερηθῶ τοῦ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον ἐξήτει, καὶ ὅτι, ὅπως τὴν καθησυχάσω, ἠδυνάμην νὰ το λάβω παρ'

αὐτῆς μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν, ἐὰν πλουσιότεραι εἰσπραξίσεις τῇ ἐπέτρεπον νὰ κάμῃ οἰκονομίας. Ἐπέμεινεν εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς ἀπόφασιν.

«Δὲν δύναμαι νὰ δεχθῶ παρ' ὑμῶν οὔτε δῶρον, οὔτε δάνειον· παρακαλῶ μόνον ν' ἀγοράσητε τὸ βιολίον ἀντὶ τῆς ὀρισθείσης τιμῆς, ἥτις δὲν εἶναι ὑπέρογκος. ἴσως πιεζομένη ὑπὸ ἐμπόρου, ἀναγκασθῶ νὰ δώσω τὸ ὄργανον ἀντὶ ποσοῦ, διὰ τοῦ ὁποῖου δὲν θέλω δυνηθῆ νὰ ἐκπληρώσω καθ' ὀλοκληρίαν τὸν σκοπὸν μου. Τέλος δὲ—ὑψώσατε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς με καὶ προσήλωσα τὸ βλέμμα ἐπὶ στιγμάς τινας μετὰ τρυφερᾶς ἐκφράσεως—δέν μοι εἶναι ἀδιάφορον εἰς ποῖον πωλῶ τὸ βιολίον. Ἠδυνάμην νὰ χωρισθῶ εὐκολώτερον αὐτοῦ, γνωρίζουσα ὅτι θὰ μείνῃ κτῆμα φίλου, διὰ τὸν ὁποῖον θὰ εἶχε συγχρόνως καὶ τὴν ἀξίαν ἀναμνήσεως. Δὲν ἔχει οὔτω; Ἠθέλετε φυλάξει τὸ βιολίον καὶ δὲν ἠθέλετε τὸ δώσει εἰς κανένα· ἠθέλετε ἴσως παίξει ἐνίοτε ἐπ' αὐτοῦ εὐχαρίστως, ἢ μόνον ἐγγίξει αὐτὸ διὰ τοῦ τόξου, καὶ ἠθέλετε μετ' αἰσθήματος φιλίας ἀναμνησθῆ πτωχῆς γυναικὸς, ἥτις ποτὲ δὲν θὰ σας λησμονήτῃ. Δὲν θὰ ἀπωλέσω ἐντελῶς τὸ κτῆμά μου, ὅταν γνωρίζω ὅτι ὑμεῖς τὸ περιποιεῖσθε.»

Ἦτο πάλιν καθ' ὀλοκληρίαν ἡ συγκινητικὴ ἐκείνη γυνή, ἥτις τόσον ἰσχυρῶς με εἶχεν δεσμεύσει. Ἠσθάνομην ὅτι συνεκινούμην, καὶ δὲν ἤθελον νὰ συγκινηθῶ. Εἶπον λοιπὸν, διὰ νὰ δώσω τέλος· «Δέχομαι τὴν προσφορὰν. Ἴδου τὰ χρήματα, ἀλλὰ πρέπει νὰ δεχθῆτε καὶ τι πλέον. Λάβετε τὸ ἰδικόν μου βιολίον, τὸ ὁποῖον ἤδη μοι εἶναι ἐντελῶς ἄχρηστον· λάβετέ το καὶ ὑμεῖς ὡς ἀνάμνησιν. Θέλετε;»

Μετὰ τινὰ σκέψιν εἶπε: «Θέλω, διότι τὸ ἐπιθυμεῖτε.»

Ἐλαβε παρὰ τῆς γραΐας τὸ κιβώτιον μετὰ τοῦ βιολίου, τὸ ἠνέωξε καὶ τὸ ἔθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἡ Βαρβάρᾳ ἔλαβε τὸ ἰδικόν μου ἀφορὸν με εὐχαρίστησεν.

«Καὶ τώρα ἔχω ἀκόμη μίαν παράκλησιν, Ἄγγελικὴ. Τὸ βιολίον ἀνήκει ἤδη εἰς ἐμέ. Παίξτε ἀκόμη ἅπαξ ἐπ' αὐτοῦ, διὰ νὰ τὸ ἐκτιμήσω.»

«Σὰς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἄδειαν ταύτην», ἀπήντησε, λαμβάνουσα μετὰ σπασμωδικῶν κινήματος τὸ βιολίον εἰς χεῖρας.

Ἐγὼ ἐκάθησα, ἐκείνη δὲ ἐστάθη ἀπέναντί μου, στηριζομένη ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἐκλείσε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐξέβαλεν ἐκ τῆς χορδῆς μακρὰν θαθεῖαν φωνήν. Ὁ ἦχος ἐφαίνετο ἀναζωογονῶν αὐτήν. Τὸ ὄρατον, ἄψυχον πρὸ ὀλίγου εἰσέτι καὶ ὠχρὸν πρόσωπόν της ἔλαβεν ἔκφρασιν ζωῆς, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ ὑπὸ τὰς μεταξωτὰς βλεφαρίδας ἤστραψαν, ἐκπέμποντες φλόγας. Ἦρχισε μελωδίαν τινὰ, ἣν ἐγκατέλειπε

μετ' ὀλίγον ἀντὶ φαντασίας αὐτοσχεδίου, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀνεγνώρισα ἐρωτικὸν ἄσμα Ἐνετοῦ λεμβούχου, τοῦ ὁποίου τὴν ἐπανάληψιν εἶχον πολλὰς ζητήσεις. Οἱ ἦχοι ἐξεπέμποντο βαθμῆδὸν ἐλαφρότεροι καὶ ἀσθενέστεροι, ὡς ἂν ἀπεμακρύνετο ἡ λέμβος ὀλίγον κατ' ὀλίγον διὰ τῶν διωρῶν, μέχρις οὗ ἠφανίζοντο τρόπον τινὰ ἐν τῇ νυκτερινῇ αὐρᾷ.

Ἡ Ἀγγελικὴ ἔπαυσε καὶ ἔθηκε τὸ βιολίον ἡσυχῶς, ὡς ἂν μὴ ἐπιθυμοῦσα νὰ με ἐξυπνήσῃ, εἰς τὸ κιβώτιον, καὶ ἀπεμακρύνετο διὰ τῆς θύρας.

Ἐγὼ τῶντι στηρίζων τὴν βαρεῖαν κεφαλὴν διὰ τῆς χειρὸς, ἠδυνάμην νὰ ἐκληφθῶ ὡς κοιμώμενος. Βεβαίως ὤνειροπόλουν. Ἀφοῦ ἔπαυσεν, ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὴν εἶδον ἤδη ἐξερχουμένην. Ἔτρεξα καὶ τὴν ἐνηγκαλίστην μετὰ θερμότητος.

«Ὁχι, ὄχι παρακαλῶ», εἶπεν ἐναντιουμένη πάσαις δυνάμεσιν.

«Ἐν φίλημα ὡς ἀποχαιρετισμὸν, Ἀγγελικὴ, ἀνέκραξα, ἐν μόνον. Δὲν δύναμαι νὰ σὲ ἀφήσω κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.»

«Ὁχι, εἶπεν, ἀποστρέφουσα τὸ πρόσωπον τὰ χεῖλη ταῦτα δὲν φιλοῦσι πλέον.»

«Αὐτὸ ἤθελεν εἶσθαι ἀμάρτημα, Ἀγγελικὴ.»

«Ὁχι» εἶναι ἐξιλέωσις. Ἀφήσατέ με νὰ φύγω πιστῆ εἰς τὸ καθῆκον, τὸ ὁποῖον μοὶ ἐπιβάλλει ἡ συνείδησις.»

«Ἐν μόνον φίλημα, Ἀγγελικὴ.»

«Ὁχι!»

«Τὸ βιολίον ἀντὶ ἐνὸς φιλήματος εἶναι πάλιν ἰδικόν σου.»

«Ὁχι» οὔτε ἀντὶ τοιαύτης τιμῆς.»

Τὴν ἀφήκα.

«Θὰ μετανοήσῃς, τέκνον μου. Ἀλλὰ, ἐὰν μετανοήσῃς σήμερον, ἢ αὔριον, ἢ μετὰ ἔτος, ἐλθέ, καὶ τὸ βιολίον εἶναι ἰδικόν σου ἀντὶ ἐνὸς φιλήματος.»

Ἡ γραῖα ἤνοιξε τὴν θύραν. Ἡ Ἀγγελικὴ ἐξῆλθε φεύγουσα ὡς ἔλαφος καταδιωκομένη.

«Ἀγγελικὴ!» ἀνέκραξα ἄπαξ εἰσέτι.

Ἀλλ' ἐκείνη κατῆλθε τὴν κλίμακα, χωρὶς νὰ στρέψῃ πρὸς τὰ ὀπίσω.

Ἐμεινα ἐν ἀπεριγράπτῳ ταραχῇ. Μὲ εἶχε παρασύρει τὴν τελευταίαν στιγμὴν πάθος, τὸ ὁποῖον σκεπτόμενος ὠρίμως εὗρον ἀνάξιον ἐμοῦ. Οὐδὲν ἀπήλαυσα, καὶ μόνον διετάραξα τὸν τελευταῖον ἀποχαιρετισμὸν. Ἐνόουν, ὅτι τὸ πρῶτον φίλημα δὲν θὰ ἦτο τὸ τελευταῖον· ἀλλ' ἐνόησα συγχρόνως, ὅτι με ἠγάπα, ὅτι ἔπρεπε νὰ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἦτο εὐδαιμονία ὑπερτάτη ν' ἀγαπᾶται τις παρ' αὐτῆς, καὶ ὅτι μὲ ἀπέκρουε, διότι με ἠγάπα.

Κατελήφθην ὑπὸ μανίας· ἐνόμισα, ὅτι ἔπρεπε νὰ συντρίψω τὴν ἡρπασα τὸ βιολίον καὶ τὸ τόξον καὶ ἐπληξά τὰς χορδὰς, ὥστε ἐστέναζον

καὶ ὠδύροντο ἐν πάσῃ κακοφωνίᾳ.—Τέλος ἐθραύσθη μία χορδή. Ἐβρίψα τὸ ὄργανον εἰς τὸ κιβώτιον, τὸ ὁποῖον ἐκλείσα ρίψας ὀπισθεν μεγάλο τινὸς κιβωτίου, διὰ νὰ μὴ τὸ ἴδω πλέον.

Καὶ ὅμως ἐπὶ ἐβδομάδας, δσάκις ἤκουον ἐλαφρὰ θήματα ἐν τῷ προδρόμῳ, συνεκινούμην καὶ μετὰ προσοχῆς ἠκροώμην μήπως ἦτο αὐτὴ, μήπως ἔλθῃ.—Δὲν ἦλθεν.

Ἐτη παρήλθον. Μετετέθην ἀπὸ Βιέννης εἰς Πετρούπολιν, ἀπὸ δὲ Πετρούπολεως εἰς Παρισίους. Κατηνάλωσα μέγα μέρος τῆς περιουσίας μου καὶ κατέληξα εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐλαχίστην εἶχον κλίσιν διὰ τὸ διπλωματικὸν στάδιον. Ἡ πρὸς τὰ στρατιωτικὰ ἱκανότης μου εἶχε πάθει ἐν τῷ μεταξὺ ἐπαισθητῶς, ἀλλὰ μόλα ταῦτα εἰσῆλθον πάλιν εἰς τὸ σύνταγμά μου ἀνεῦ ἐνασχολήσεως. Δύο ἔτη μετὰ τὸ συμβᾶν ἐκεῖνο ἐγνώρισα τὴν μέλλουσαν σύζυγόν μου, τὴν ὁποίαν ἐνυμφεῖσθαι μετὰ βραχείαν μνηστείαν συνεζήσαμεν δὲ ἐν ἡρέμῳ καὶ εὐτυχεῖ συζυγίᾳ, μέχρις οὗ ὁ θάνατος ἀφήρπασε τὴν καλὴν ταύτην σύντροφον.

Ἡ σύζυγός μου ἦτο φιλόμουσος· ἐπαιζε κἀλλιστα κλειδοκούμβalon, αἱ δὲ θυγατέρες ἡμῶν εἶχον ἐπίσης μεγάλην πρὸς τὴν μουσικὴν κλίσιν. Ἐγὼ εἶχον λησμονήσει ἐντελῶς τὸ βιολίον, τὸ ὁποῖον ἔκτοτε δὲν εἶχον πλέον ἐγγίσει.

Ἡ σύζυγός μου ἐγνώριζεν, ὅτι ἔπαιζον κατὰ τὴν νεότητά μου, δὲν με ἐβίαζεν ὅμως νὰ κάμω νέας ἀποπειράς μετ' ἀγυμνάστων δακτύλων. Τῇ ἤρκει, ὅτι ἐδείκνυον ζωηρὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν μουσικὴν καὶ ὅτι εἰσῆγον εἰς τὴν οἰκίαν νέους συναδέλφους, παίζοντας ὅπως δῆποτε ὄργανον τι. Ἀπαξ δὲ τῆς ἐβδομάδος καθ' ὠρισμένας ἑσπέρας ἐδίδομεν μικρὰς συναυλίας μετὰ τῶν φίλων ἡμῶν.

Εἰς ἐκ τῶν προθυμοτέρων καὶ ἱκανοτέρων ἐκ τῶν μουσικῶν τούτων ἦτο νέος τις ἀξιωματικὸς, πρὸ ὀλίγου ἐξεληθὼν τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς. Ἐπαιζε βάρβιτον μεθ' ἱκανῆς ἐκφράσεως, ἡ δὲ σύζυγός μου τὸν ἐβλεπε διὰ τοῦτο εὐχαρίστως. Ἡμέραν τινὰ μοὶ ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ παρουσιάσῃ γνῶριμόν τινα, τὸν ὁποῖον εἶχε γνωρίσει ἐξ ἀστείου συμβάντος. Ἐκάθητο, μᾶς διηγῆθη, ἐν οἰκίᾳ, ἥτις ἐνοικιάζετο κατὰ δωμάτια εἰς κυρίους διαφόρων ἐπαγγελμάτων. Δυστυχῶς ἔτυχε ν' ἀποκτήσῃ γείτονα νέον μουσικόν, ὅστις ἐπὶ πολλὰς ὥρας τῆς ἡμέρας ἐγυμνάζετο ἐπὶ τοῦ βιολίου. Τοῦτο, ἐννοεῖται, δὲν τὸν ἐκόλυε νὰ παίζῃ βάρβιτον· ἀλλ' ἀτυχῶς αἱ ὥραι τῆς σχολῆς αὐτοῦ συνέπιπτον πάντοτε μὲ τὰς ὥρας, κατὰ τὰς ὁποίας καὶ ἐκεῖνος ἔμενε ἐν τῷ δωματίῳ του γυμναζόμενος. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ εἰς ἠδιαφέρει περὶ τοῦ ἑτέρου, ἀπετελεῖτο φοβερὰ παρατονία. Ὁ νέος μου συνάδελφος δὲν ὑπέφερε πλέον καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν ἐνοχλητικὸν αὐτοῦ

γείτονα καὶ νὰ τῷ προτείνῃ ὡς συμβιβασμὸν, νὰ ὀρίσῃ ἕκαστος τὰς ὥρας, κατὰ τὰς ὁποίας ἤθελε γυμνάζεσθαι. Ὁ μουσικὸς, ἄνθρωπος ζωηρὸς καὶ νεώτατος, ἐγέλασε καὶ εἶπεν, ὅτι ὑπῆρχε δυνατὸς καὶ ἄλλος συμβιβασμὸς, ὅστις ἐλάχιστον ἐπέβαλλε περιορισμὸν εἰς ἀμφοτέρους. Ὁ μὴ δυνατός πλέον νὰ ὑποφέρῃ ἐν τῷ δωματίῳ του, ἐδικαιούτο νὰ εἰσέρχεται μετὰ τοῦ ὄργάνου του παρὰ τῷ ἐτέρῳ, δόποτε ἑαυτοῦ παίζοντες ἠδύναντο νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς σπουδὰς των.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐδέχθη καὶ δὲν ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ μετανοήσῃ. Δὲν εὗρισκε λέξεις πρὸς ἔπαινον τοῦ γείτονός του. Ἐλεγεν, ὅτι ἦτο τεχνίτης ἐκ γενετῆς, καὶ ὅτι θεοβίως θὰ ἔκαμνε τὴν τύχην του ὡς βιολιστῆς, ὅτι ἐξ ἡμῶν πολλὸν περιορισμένους, σχεδὸν πτωχὸς, καὶ ὅτι ἤθελεν εἶσθαι εὐγνώμων διὰ μίαν πρόσκλησιν.

Ἡ σύζυγός μου συνήνεσεν ἀμέσως, διότι ἐπεθύμει ν' ἀποκτήσῃ τριωδίαν κλειδοκυμβάλου, βιολίου καὶ βαρβίτου.

Οὕτω παρουσιάσθη ὁ κύριος Κάρλος Μόντης, ὅστις ἐβεβαίωσε, ὅτι μὲ ὅλους αὐτοῦ τοὺς μέλανας ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν μέλαιναν κόμην καὶ μὲ ὄλον τὸ ἰταλικὸν ὄνομα, ἐγεννήθη ἐν Γερμανίᾳ, καὶ δὲν ἐγνώριζεν ἄλλα Ἰταλικά παρὰ τὰ ἐν τῇ μουσικῇ μόνον συνειθιζόμενα. Ἦτο εἰκοσαετής περίπου, ἔκτακτος τὴν ὥραιότητα, ὑψηλὸς καὶ σύμμετρος τὸ ἀνάστημα. Ἡερσκόμην ὑπὸ τῶν ζωηρῶν καὶ εἰλικρινῶν αὐτοῦ τρόπων. Μετ' ὀλίγας δὲ ἤδη ὥρας κατέστη τόσον σχετικὸς, ὥσει ἦτο πρὸ ἐτῶν γνωστός. Ἴσως μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἠθέλομεν παρατηρήσει, ὅτι δὲν ἔγεινε σχετικώτερος, παρ' ὅτι ἦτο τὴν πρώτην ἡμέραν. Τοῦτο ὅμως συμβαίνει εἰς πάντα ἄνθρωπον εἰλικρινῆ, ὁ ὁποῖος δεικνύει ἀμέσως τὸν χαρακτῆρά του πλήρη καὶ ἄνευ δισταγμοῦ, διότι εἶναι ὅ,τι εἶναι καὶ δὲν δύναται νὰ δειχθῇ οὔτε ὀλιγώτερον οὔτε περισσώτερον τοιοῦτος.

Ἡ μουσικὴ ἦτο τὸ στοιχείον του· ἐσκέπτετο καὶ ἠσθάνετο μόνον δι' αὐτῆς. Ἦτο τὸ πάθος του, ὁ ἔριος του, ὑφ' οὗ ἐξωραχίζετο ἀξιαγάπητος καθιστάμενος. Ἡδύνατο ν' ἀγχανκτήσῃ διὰ μίαν λευκανθασμένην φωνήν, ὡς εἰ ἐπρόκειτο περὶ ζωῆς ἢ θανάτου. Τότε οἱ μέλανες ὀφθαλμοὶ τοῦ ἐξέπεμπον ἀστραπὰς ὀργῆς, οἱ αὐτοὶ ὀφθαλμοὶ, οἵτινες, ὅταν ἐπαίζετο ἡρεμῶντι Adagio, εἶχον βλέμμα βρεθὸν καὶ ἀρηρημένον. Ὑπῆρχε τι ἐν αὐτοῖς τοῖς ὀφθαλμοῖς, τὸ ὁποῖόν με εἶλκυεν ὡς ὁ μαγνήτης τὸν σίδηρον, χωρὶς νὰ δύναμαι νὰ το ἐξηγήσω· ἐσκεπτόμην, ὅτι ἠδύναμην νὰ ἀγαπήσω τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἐάν ἤμην γυνὴ· καὶ ἔκτοτε ἐπέδλεπον τὴν μεγαλειότηράν μου θυγατέρα, ἥτις τότε ἦτο ἐν τῇ ηλικίᾳ, καθ' ἣν αἱ νεάνιδες ἀρχίζουσιν νὰ ἐνδιαφέρονται ὑπὲρ τοιοῦτων ὀφθαλμῶν. Μὰς διηγεῖτο,

ὅτι δὲν εἶχεν οὔτε πατέρα οὔτε μητέρα καὶ ὅτι δὲν ἐνύριζεν, ἐάν ποτε εἶχεν.

«Ἐβρίβην εἰς τὸν κόσμον, ἔλεγεν ἀστειευόμενος, ὅπως ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, μὲ τὴν διαφοράν, ὅτι τὸν εὗρον ἤδη κατεχόμενον ὑπὸ ἄλλων πλασμάτων τοῦ εἶδους μου. Εὗρέθην ἐδῶ καὶ ἔπρεπε νὰ συντηρηθῶ· ὑπῆρχε δὲ ἄνθρωπός τις, ὁ ὁποῖος ἐμερίμνα περὶ ἐμοῦ. Ἐν μικρᾷ ηλικίᾳ δὲν ἀνησύχουν, ἐννοεῖται, περὶ τῆς πηγῆς τῶν μέσων τῆς συντηρήσεώς μου· ἔπειτα δὲ τὰ ἐδεχόμην ὡς πράγμα φυσικόν. Καὶ τώρα ἀκόμη λαμβάνω συνδρομὴν, ἀλλ' ἀνεπαρκῆ. Μοι εἶπον, ὅτι ζῶ ἐκ μικρᾶς τιнос περιουσίας, τὴν ὁποίαν εὐγενῆς τις εὐεργέτης ἐτοποθέτησε πρὸς χρῆσίν μου, καὶ ὅτι πλησιάζει νὰ τελειώσῃ. Φρονοῦσιν ὅτι ἡ μουσικὴ θὰ με συντηρήσῃ ἀκολούθως· ἴσως δὲν περιμένουν καὶ τίποτε, καὶ δὲν εἶναι ἀπίθανον, ἡμέραν τινὰ νὰ μοι γράψουν ἀπλούστατα· λάβε τὸ ὑπόλοιπον. Ἔστω· διὰ τὴν μουσικὴν ἠδύναμην νὰ ὑποφέρω καὶ πεῖναν καὶ δίψαν· διὰ τὴν μουσικὴν ἠδύναμην νὰ καταστῶ ἐπαίτης, ἐν ἀνάγκῃ δὲ—καὶ κλέπτῃς.»

Εἶχε βιολίον κοινόν, δυσάρεστον τὴν φωνήν, καὶ παρεπονεῖτο, ὅτι δὲν εἶχε καλλίτερον. Τοῦτο, εἶπε, τῷ ἐδόθη, τὰ δὲ μέσα του δὲν τῷ ἐπέτρεπον νὰ τὸ ἀλλάξῃ· ἐγνώριζεν ὅμως, ὅτι ὁ καλὸς βιολιστῆς ἔπρεπε νὰ ἔχῃ καὶ καλὸν βιολίον· ἡ δὲ ἱκανότης του ἤθελεν ἀναδειχθῆ, ἐάν ποτε ἐλάμβανε τὸ εὐτύχημα ν' ἀκουσθῇ καλὸν βιολίον παίζων.

Τότε ἐνθυμήθη, ὅτι πρὸ ἐτῶν ἠγόρασα ἀντὶ ἑκατοστών πινῶν φιορινίων καλὸν ἀρχαῖον ὄργανον, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἀκόμη ἐν τινὶ γωνίᾳ τῆς ἀποθήκης.

Ὁ Μόντης ἤκουε προσεκτικῶς.—Καλόν, ἀρχαῖον ὄργανον, ἀγορασθὲν ἀντὶ τῶσων χρημάτων καὶ ἐγκαταλελειμμένον ἐν τῇ ἀποθήκῃ! Τοῦτο ἐκίνησε τὴν περιέργειάν του καὶ δὲν ἔπαυσε παρακαλῶν, μέχρις οὗ ἐστάλη ὁ ὑπῆρέτης μετὰ φανοῦ διὰ νὰ εὔρῃ τὸν θησαυρόν. Μετ' ὀλίγον ἐτέθη τὸ κιβώτιον κατεσκευασμένον ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Εἶναι φυσικόν, ὅτι παρουσιάσθη ζωηρὸν ἐν τῇ μνήμῃ μου τὸ συμβάν ἐκεῖνο τῆς Βιέννης. Τὸ κιβώτιον τοῦτο εἶχον τοσάκις ὑπὸ μάλης, ὅταν συνάδευον τὴν ὥραιαν Ἀγγελικὴν. Ἀνεμνήσθη τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν τὸ ἤνοιξεν ἐν τῷ δωματίῳ μου διὰ τελευταίαν φοράν καὶ ἀπεχαιρέτα τὸ προσφιλὲς βιολίον καὶ ἐμὲ, τὸν ὁποῖον ἴσως πλέον ἐκείνου ἠγάπα.

Τὸ βιολίον ἔπρεπε νὰ ἦναι ἀνάμνησις, ἐγὼ δὲ οὐδέποτε ἐπαίξα ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐλησμοδύνησα τὸ ὥραιον ὄργανον καὶ τὴν ὥραιαν γυναῖκα, ἥτις τῷ ἐνέπνευε τὴν ψυχὴν αὐτῆς. Ἡσθάνομην ἑαυτὸν βλαθῶς συγκληκνυμένον, δὲν ἐπεθύμουν δὲ, ἐννοεῖται, νὰ ἀμιλήσω περὶ τοῦ συμβάντος ἐκείνου, μολοντί οὐδὲν ὑπῆρχε συμβάν, τὸ ὁ-

ποῖον ἠναγκάζομην νὰ ἀποκρίψω ἀπὸ τῶν οἰκείων μου. Ἐνευσα μόνον τῷ μουσικῷ ν' ἀνοίξῃ τὸ κιβώτιον καὶ νὰ λάβῃ τὸ βιολίον.

Ἡ θραυσθεῖσα χορδὴ εἶχε τυλιχθῆ περὶ τὸν λαιμὸν ἀφοῦ δὲ μετὰ προσοχῆς τὴν ἔλυσε, ἐπεδείχθη βραχεία. Παρετήρει μετ' εὐχαριστήσεως τὸ ὄργανον, τοῦ ὁποίου τὸ ἐξωτερικὸν δὲν ἐπεδείκνυεν ἀξίαν τινά. Ἐδοκίμαζε διὰ τῶν δακτύλων τῆς ἄλλας χορδὰς, ἐχόρδισεν αὐτάς, ἐπλησίαζε τὸ οὖς, ἐξετάζων μετὰ προσοχῆς τὴν φωνήν. Ἀφοῦ δὲ ἔκαμεν ὀλίγας κινήσεις ἐπ' αὐτοῦ μετὰ τοῦ τόξου, ἤστραψαν οἱ ὀφθαλμοί του, καὶ ἡ φυσιογνωμία του μετεβλήθη.

Ἡμεῖς ἰστάμεθα περίξ αὐτοῦ καὶ τὸν ἐβλέπομεν συμπαθῶς. Δὲν ἐδοκίμαζε νὰ παίξῃ μελωδίαν τινά, ἀλλὰ μόνον ἔκρουε τὰς χορδὰς, τῶν ὁποίων ὁ λεπτός καὶ ἀρμονικὸς ἦχος εὐχαρίστει τὸ οὖς του.

«Τοῦτο εἶναι βιολίον, εἶπε τέλος ἐνθουσιωδῶς, ἀριστοτέχνημα τῆς καλλιτέρας ἐποχῆς τῆς τέχνης ἐν Κρεμῶνῃ. Καὶ ἀκόμη δὲν γνωρίζομεν, ποίαν ἀξίαν δύνανται νὰ ἔχῃ, ἀφοῦ τακτοποιηθῇ. Ὁ τελευταῖος κάτοχος φαίνεται ὅτι μετεχειρίσθη αὐτὸ, καθὼς τὸ παιδίον τὰ παιγνιδιά του. Ἐχει ἀνάγκην νέων χορδῶν, καὶ τὸ τόξον δὲ ἔπαθεν ὁμοίως. Ἀλλ' αὐτὰ εἶναι ἀσήμαντα. Ὅποια ἀσφαλῆς ἐνέργεια τοῦ ἤχου! Ὅποια εὐγένεια φωνῆς, καὶ ὁποία μελωδία τοῦ τόξου!»

Καὶ πάλιν ἐξηκολούθησε διὰ τοῦ τόξου τὰς αὐτὰς δοκιμάς.

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἡ μουσικὴ δὲν παρετάθη ἐπὶ μακρόν. Ὁ Μόντης ἐβεβαίωσε, ὅτι δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ὑποφέρῃ τὸ βιολίον του, καὶ μοι ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ τὸ λάβῃ μετ' ἑαυτοῦ, διὰ νὰ τὸ τακτοποιήσῃ, ὑπεσχέθη δὲ εἰς τὴν σύζυγόν μου εἰς τὸ ἐξῆς συνοδείαν ἀξίαν τῆς ἐπὶ τοῦ κλειδοκουμβάλου ἱκανότητος αὐτῆς.

Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἀντέλεξα.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας μᾶς διηγήθη ὁ νέος συνάδελφός μου, ὅτι ὁ γείτων του δὲν ἄφινε πλέον τὸ βιολίον ἐκ τῶν χειρῶν ἧτο ἐνθουσιασμένος ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ διεσκέδαζε μετ' αὐτοῦ μέχρι νυκτὸς βαθείας.

Πρὸ τῆς ὠρισμένης ἡμέρας μᾶς ἐπεσκέφθη ὁ Μόντης, διὰ νὰ δώσῃ δείγμα τῆς τέχνης του ἐπὶ τοιοῦτου ὄργανου· ὠμίλει περὶ αὐτοῦ διὰ τῶν ἐρωτικωτέρων ἐκφράσεων· μετ' ὠνόμαζεν ἐπανειλημμένως Κροῖσον ἐπὶ τῇ ἰδιοκτησίᾳ θησαυροῦ τοιοῦτου.

Ἡ ἐπομένῃ ἐσπερὶς ἦτο μία τῶν ὠραιότερων.

Τὸ βιολίον καθαρθὲν καὶ λαβὸν νέας χορδὰς ἔμεινε ἐν τῇ οἰκίᾳ μου· ἀλλὰ παρετήρησα μετὰ πόση δυσκολία ἐχωρίζετο αὐτοῦ ὁ Μόντης ἀναχωρῶν. Ὁ συνάδελφός μου μᾶς διηγείτο, ὅτι ὁ παράδοξος οὗτος ἄνθρωπος κατέστη μελαγχολικὸς καὶ οὐδ' ἠγγίξε πλέον τὸ ἴδιον αὐτοῦ

ὄργανον. Εἶναι ἀμικρτία, ἔλεγε, νὰ παίξῃ ἐπ' αὐτοῦ ἐπρωτίμα νὰ μὴ παίξῃ διόλου. Καὶ πράγματι δὲν ἔπαιζε πλέον, μολοντί ἠγνόει πῶς νὰ διέλθῃ τὴν ἡμέραν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ πρὸς ἡμᾶς ἐπίσκεψίς του ἦτο ἐορτὴ δι' αὐτόν.

Ἡ εὐχαριστεῖτό τις βλέπων αὐτὸν μετὰ τοῦ βιολίου καὶ ἀκούων παίζοντα. «Ἀπαξ ἔτι ἔχωρίσθη αὐτοῦ βεβαρημένος τὴν καρδίαν καὶ, νομίζω, μετ' ὑγρῶν ὀφθαλμῶν· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπομένῃ ἐπίσκεψιν δὲν κατώρθωσε πλέον νὰ ἀποσιωπήσῃ τὴν παράκλησιν, νὰ τῷ δανείσω τὸ βιολίον διὰ νὰ γυμνάξῃται· ἤθελε φυλάττει αὐτὸ, μοι ἔλεγεν, ὡς τὸ φῶς του, καὶ τὸ φέρει πάντοτε εἰς τὰς ἐσπερίδας ἡμῶν» ἤλπιζεν, ὅτι μετ' ὀλίγον ἤθελε καταστῆ τεχνίτης, ἐὰν οὕτως ἐβοηθεῖτο.

Ἐδῶκα τὴν ἄδειαν καὶ ἔχαιρον διὰ τὰς ἀπὸ ἐβδομάδος εἰς ἐβδομάδα καταφανεῖς προόδους του.

Μίαν ἡμέραν μετ' ἠρώτησεν, ἐὰν ἐπεθύμουν νὰ τῷ πωλήσω τὸ βιολίον, τὸ ὁποῖον εἰς ἐμὲ ἦτο ἄχρηστον. Τῷ ἀπεκρίθην, ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ πράξω τοῦτο, διότι εἶχον ὑποσχεθῆ εἰς τὸν πρῶτον κύριον τοῦ βιολίου νὰ τὸ φυλάττω. «Τὸ θεωρῶ ὡς ἐνέχυρον, προσέθεσα μειδιῶν, διότι ἐνθυμήθην τὸ ζητηθὲν φίλημα, μολοντί δὲν ὑπάρχει βεβαίως κίνδυνος τώρα πλέον ν' ἀπαιτηθῇ.»

Μετ' ἐπατήρησε στιγμάς τινὰς ἀπορῶν· «Λοιπὸν δὲν εἶναι κτῆμά σας;»

«Ναί, μοι ἀνήκει, τὸν ἐβεβαίωσα, ἀλλὰ δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ τὸ πωλήσω.»

Ἄνεστάνεξεν. «Καὶ τί ἤθελέ με ὠφελήσει; Τόσα χρήματα! Ποῖος ἠδύνατο νὰ τὰ εὔρῃ; ὅταν τις ἦναι πτωχός! Ἐγραψα πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος κατὰ μῆνα πέμπει τὸ μικρὸν συνάλλαγμα, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ μοι ἐμβάσῃ ὅλον τὸ ὑπόλοιπον τοῦ κεφαλαίου πρὸς ἀγορὰν βιολίου—ἤλπιζον, ὅτι ἠδυνάμην νὰ σὰς πείσω νὰ τὸ πωλήσητε—ἀλλὰ μοι ἀπεκρίθη, ὅτι μόνον δύο μηνιαῖα ὑπῆρχον ἀκόμη... Μοι ἔστειλε δὲ τὸ ὑπόλοιπον, συμβουλεύων με νὰ εὔρω θέσιν τινά ὡς μουσικὸς ἢ ἄλλον πόρον ζωῆς. Ἐκτοτε ἔκαμα διάφορα σχέδια, πῶς νὰ ἀποκτήσω ταχέως χρήματα... Ἀλλ' ἀφοῦ τὸ βιολίον δὲν πωλεῖται, μοι εἶναι καὶ ἀδιάφορον.»

Ἐλυπούμην τὸν νέον καὶ ἀπεφάσισα ἐνδομύχως νὰ φροντίσω κατὰ δύναμιν καὶ πατρικῶς περὶ αὐτοῦ.

Τὸ βιολίον ἐβλεπον μόνον, ὅταν τὸ ἔφερον εἰς τὰς συνκυλίας μας. Ἀφοῦ τῷ ἔδωκα ἄπαξ τὴν ἄδειαν, τὸ ἐλάμβανε πάντοτε μετ' ἑαυτοῦ, ἐγὼ δὲ εὐχαρίστως τὸ ἐπέτρεπον.

Ἐπταὶ τὸ τέλος.

I. M.

Ἡ παρ' ἡμῶν διακωδωνισθεῖσα λέξις *rousphé-tion* παράγεται ἐκ τῆς ἀραβικῆς *rihevet*—*ri-sbet*, καὶ σημαίνει καθαρὰν δωροδοκίαν.